

Tordas Értékei

Tordas Értéktartó-fejlesztő és Kulturális Közhasznú Egyesület lapja
honlap: www.tordas-ert.hu • e-mail: info@tordas-ert.hu • 2011. január • V. Évfolyam 1. szám

ÚJÉVKÖSZÖNTŐ

Év eleje a fogadkozások időszaka. Ilyenkor családnak, barátainknak és persze saját magunknak ígéreteket szoktunk tenni. Ezek a fogadkozások sokfélék lehetnek. Leszokunk a dohányzásról, fogyókúrázunk, naponta kocogni fogunk, esetleg takarékosak leszünk, és még sokféle dolog előkerülhet. Aztán az idő múlásával lassan feledésbe merülnek a nagy ígérek. Vagy el sem kezdjük, vagy szép lassan abbahagyjuk mindazt, amit első lelkesedésünkben, esetleg pezsgőspohárral a kezünkben ünnepélyesen megfogadtunk. Mit tegyünk, emberek vagyunk. Talán ne ígérjünk semmit? Mert akkor nem lesz gondunk, nem lesz lelkiismeret furdalásunk. De nem ez a jó megoldás, mert ha valamit mégis betartunk a fogadkozások közül akkor jól járhatunk mi is, és esetleg környezetünk is..

Ezért igenis fogadjunk meg valamit. Fogadjuk azt, hogy

odafigyelünk egymásra, egymás értékeire, környezetünk értékeire. Megpróbáljuk felfedezni, megőrizni mindazt az emberi, szellemi, természeti és épített értéket, ami körülvesz mindannyiunkat. Ezt talán nem is lesz olyan nehéz betartani. Talán könnyebb, mint a fogyókúra, vagy a dohányzás abbahagyása, bár természetesen az is hasznos lenne, de sokkal nehezebb. Amikor majd visszatekintünk az elmúlt évre, és elmondhatjuk, hogy megláttunk, felfedeztünk, megőriztünk valamilyen értéket magunknak és egymásnak, akkor boldogok leszünk és nyugodt lelkiismerettel készülhetünk az elkövetkező évre. Akkor rájöhethetünk arra, hogy könnyebb lesz legközelebb megfogadni valamit, hiszen be tudjuk tartani. Ezekkel a gondolatokkal kívánok mindenkinek békés, boldog és értékes új esztendőt.

Cifka János

Kányádi Sándor:
Csendes pohárköszöntő
újév reggelén

Nem kívánok senkinek se
különösebben nagy dol-
got.

Mindenki, amennyire
tud,

legyen boldog,

Érje el, ki mit szeretne.
s ha elérte' többre vágy-
jon,

s megint többre. Tiszta
szívből
ezt kívánom.

szaporodjon ez az ország

Emberségbe', hitbe',
kedvbe',

s ki honnan jött, soha
soha
ne feledje.

Mert míg tudod ki vagy,
mért vagy,
vissza nem fognak a
kátyúk...

A többit majd apródon-
ként
megcsináljuk.

Végül pedig azt kívánom,
legyen béke. -

Gyönyörködjünk még
sokáig
a lehulló hópihébe'

III. ÉRTÉKMEGŐRZŐ DISZNÓTOR

2011. JANUÁR 22.

Szombaton megesett a harmadik Értékmegőrző disznóvágás. Egy emberként fogott össze a megszokott csapat, bár ez így már nem is igaz,... hiszen ahogy elterjedt a dolog híre, sorra színre léptek újabb és újabb segítők, szponzorok. Jó nosztalgiázni ezen esemény kapcsán: a friss tepertő, a bőrke, a sült vér, a hurka, a toros káposzta, - csak akkor és ott melegibe az igazi! Ezt csak azok tudják, akik régebben otthon is vágtak. Akik pedig nem, azok most tanulják, kóstolgatják! Célja is lett hamarost az összejövételnek. Szép új óvodánk elkészült, segítsük játszóterének megépítését - hát erre gyűjtöttünk adományokat. Több mint hetvenezer forint gyűlt össze a dobozokba. Ismerősöm kérdezte: -Na és mennyit fordítottatok rá? Sokan vettek hozzáadtak belesütöttek, dolgoztak...hát sokkal többet. Bár, ez a kérdésig, - meg sem fordult a fejemben, és azt hiszem, másokéban sem. Este az a jó érzés töltött el mindannyiunkat, hogy jó nap volt, sokan jól érezték magukat, és megint együtt lehettünk! A napot színesítette Bedi Viktor és Farkas Noémi hagyományismertetője, a Művészeti Iskola növendékeinek műsora. Kiemelendő, a már harmadszor főbölérként tökéletes munkát végző Németh Gábor. Sorolhatnám az adományozó boros gazdák neveit, azokét akik megvették a káposztát, a hurkát, a disznót, a hagyományát, a kenyeret, a savanyút, a tányérokat, a gázpalackokat, sütiket sütöttek. Akik egész nap talpon voltak a hidegben, vagy dolgoztak tették a teremben. De egyikük sem azért tette, mert a nevét az újságban akarta olvasni.... hanem a tordasi közösségért !

Cifka Julika

300 éve Tordason Tót gyökereink

Ha ma megkérdezzük egy „tősgyökeres tordasit”, mert azért még találunk, azt mondja, hogy Tordas tót település. Mondja, mert ezt hallotta szüleitől, nagyszüleitől, ezt olvasta, „Tordas a Balogh Elemér Szövetkezeti mintafalu” című Hangya kiadványban, amely kiadásakor minden tordasi családhoz ingyen eljutott, de ezt tanították a falu tanítói is. Mondja ezt azért, mert köztudott, hogy a törökök kiűzése után a Felvidékre menekült magyarok és az ott élő szlovákok települtek a kihalt magyar falvakba és népesítették be az uradalmakat.

Környékünkön Pázmánd, Martonvásár, Tárnok falvakba sok szlovák települt. Mégis leginkább Tárnokon maradtak meg a tót hagyományok, Tárnokon beszélnek még ma is tótul. E településen jól működik és őrzi múltját a Szlovák Kisebbségi Önkormányzat.

A törökök kiűzése után megindult telepítő vándorlás során először Pállfy gróf szökött vagy szöktetett jobbágysai, legnagyobb részt magyarok települtek vissza. A jobbágysók, zsellérek, nincstelenek nevei alapján véleményezhetjük, hogy a Pozsony vármegyéből érkezett első telepítők főként magyar, tót és német származásúak voltak.

A Rákóczi szabadságharc alatt a falu ismét elnéptelenedett. 1708-ban a szomszéd Gyúró község majorjában, Gyúró-majorban volt a császári hadsereg parancsnokának, Heister generálisnak a főhadiszállása. Így nem csak Gyúró, hanem Tordas és Káloz települések is a harcok fősodrába kerültek.

A földbirtokos Sajnovics családnak gondoskodni kellett a lakosok pótlásáról, ezért 1711-12-ben hozattak a felvidékről (Nyitrából) embereket, akik többségében már tótok voltak. A felvidékről hozott tótok általában evangélikusok voltak, ezért 1713-ban megalakul a tordasi evangélikus egyházközség és választottak maguknak lelkészt, Benedikty Pál személyében.

Még ebben az évben köti meg Sajnovics Mátyás az első úrbéri szerződést a betelepülőkkel és „engedi megszállni birtokát”. A falu újratelepítésének első dokumentuma ez az 1713-ban írt úrbéri szerződés, amely teljes vallás-szabadságot biztosított a letelepedőknek, 70 évvel megelőzve II. József türelmi rendeletét. Az új honfoglalók főleg Nyitra, Tórc és Pozsony vármegyéből jöttek. A 2. Úrbéri szerződés írásos emléke 1768-ból áll rendelkezésünkre.

Az 1720-os országos összeírás szerint magyar és tót nevű vegyesen volt a lako-

sok között (pld. Dubovszky, Horvát, Végh, Hegedűs, Halak, György, Istraoso, Juhász, Gajárszky, Adamek).

1768. április 11-én 50 családfő írta alá az Urbáriumot, mely nevek között vegyesen vannak tótok és magyarok (pld. Máriás, Kosztolánszky, Sviruha, Császár, Kiss, Thomky. Klucsik, Horváth, Veszely, Kroszlák, Surin, Moczkó, Sutyera, Hornyák, Görcs, Boleradszky, Vágola, Tarnóczy, Márkus stb, mint földes, vagy telkes jobbágysók).

E nevek közül még ma is több megtalálható a tordasi nevek között.

Az 1774-es adóösszeírás megint sok új nevet hoz, magyar- és tótnévűeket vegyesen.

Az 1779-es összeírás 47 jobbágycsaládot tüntet fel, amelyből 17 magyar, 30 tót, a zsellérek közül 3 magyar, 7 tót, a nincstelenek közül 2 magyar, 6 tót.

A levéltári anyagokban megtalálható összeírásokban újabb és újabb tót nevek bukkannak elő, ami azt jelenti, hogy a felvidékről mindig érkeztek új betelepülők.

1797. évből található egy kimutatás az Acta Locorumban, amelyben újabb névként megtalálható a Sztjéhlik, Zsabka, Ohorák, Szucsán, Tomkai, Rehák, Kraján, Tomán, Báhitzky.

1824-ből származó kimutatásban megjelenő új nevek: Halenár, Grécsni, Bradák, Zsakó, Moczkó, Skápi, Benedikty, Popelka, Sefcsik., Máriás, Gyuga, Hradzsky.

Minden kétséget kizáró, hogy a telepítők a Felvidékről érkeztek és közös tulajdonságuk volt: mind beszéltek és értettek magyarul.

A megtalálható egyházi és más iratokban egyszer tót falunak, máskor magyar falunak tüntetik fel Tordast.

Tordas a török utáni betelepítésének 300. évfordulójához közeledik! Érdemes lenne erre méltón emlékezni, emlékkövet emelni és ünnepelni.

Elemelve tehát azt láthatjuk, hogy a

tótok mellett jelentékeny számban mindenkor voltak magyarok.

Bárhonnan is kerültek ide, bárkik is voltak a település benépesítői, elődeink, a tordasi táj, a közösen kialakított életforma hatásai következtében a falu teljesen átalakult magyar faluvá.

Fényes Elek: Geográfiai Szótára, III. kötet, Pest, 1851. 211. lapon írja: "Tordas magyar falu, Székesfejér megyében, 205 rkath., 14 ref., 500 ev., 6 zsidó lakossal a községben (ez: 725/Katholikus főkegyháza Vál-nak, evangélikus – anyaegyház. Jó földet művel, erdeje van, bora a legjobbak közül való a megyében. Földesura: báró Palocsay Horváth Ferdinánd. Utolsó postája: Martonvásár."

A főváros közelsége, a fővárosi étellel való egyre szorosabb kapcsolatot, a XX. század változásai teljes mértékben átalakították a települést. A tót gyökerek ma már csak a családnevekben, vagy annak magyarosított változataiban (Milichovszkyból – Ménesi, Mogyorósi, Miketovszkyból – Megyeri, Boleradszkyból – Badacsonyi, Bradákból – Berhidai, Báhidzskyból – Baranyai stb.) található.

Az egymásrautaltság, a házasságok, a beköltözések révén a falu ismét magyar faluvá vált, olyanná, mint a török hódoltság előtt volt.

Tordas ma már csak gyökereiben tót, hiszen Kárpát-medence minden tájáról érkeztek új „bevándorlók”. Szent István szavaival: az itt élő emberek a faluba érkező új jövevényeket jóakarattal gyámolította és becsben tartotta, hogy itt szívesebben tartózkodjanak

Márki Ferenc

Felhasznált irodalom:

Dr. Wünscher Frigyes: TORDAS a Balogh Elemér szövetkezeti mintafalu

Dr. Bogár János: Tordas község történetének vázlatja – 1972.

Cseh Tamás 68.

2011. január 14.-én délután, a Vizivárosban megemlékeztünk arról, hogy a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején, több mint 40 éve, itt az Iskola utca 35-ben született az első, Bereményi Gézával írt, ún. CSEH TAMÁS - DAL: „Az ócska cipő”.

Innen indultunk a szerzők nyomába, egy vodkára, a Jenei-be, az egykori Csarnokpresszóba (egy könnyű kávéra a mindenkor Tündikéhez) majd az útvonalba tartozó vendéglátó-ipari egységekbe a Döbrentei – téri. Tamás, Évától, itt már hazaszállítást szokott kérni. Lakásukig, a Bartók Béla út 25-ig villamosra szálltam. Az átellenben lévő Hadik kávéházban már vártak a régi osztálytársak, akikkel a CSEH TAMÁS ASZTALTÁRSASÁG ALAPÍTÁSÁT TERVEZEM...

2011. január 22-én Cseh Tamás 68. születésnapján a Bárka Színház volt a program a DUNATELEVÍZIÓBAN is. Hogy is volt egy éve?

(Először a Bakáts térre mentem, hiszen ott született, ott keresztelték, s onnan vitték haza Tordásra.

- „Én Tordasról kerültem a Bakáts térre megszületni...” – hallom a hangján...

Onnan vagyunk, ahol Tamás „tizen-négy évig” élt - most is él, s rajtunk is múlik hogyan...

A Bárka a Bakáts tértől gyalog sincsen messze, „egy tordasi fiú”-nak, - ahogy Tamás is mondta magát - ez nem távol-

ság, hiszen „régén gyalog mentünk mindig, végig, a gesztenyesoron, be Martonvásárra, az állomásra”.

Ha tehetem, mindig gyalog megyek oda-vissza, útban otthonról haza...

A Bárka tele, jobbára párosával, ahogy írva vagyon.

Ma is látom a kiállítás képeit, Tamás rajzait, festményeit. A képeket a falon - mint a „Viziváros” című dalban - az „enyémet” is, a Toldi - t, amelyen: „S azon pillanatban megragadta szarvát.”)

A képet régi, tordasi iskolánk falára hiába javasoltam, hiába szorgalmaztam a névadást, az emlékmű-állítást, a 2011. január 22.-ei tordasi megemlékezést? Tordason sem lehet senki próféta a saját hazájában? A valaki sem? Nincs megérkezés, csak vissza-visszatérés a „szülőfaluba”, mint 1973 májusában, amikor a beatmisére jött haza?

A tordasi szabadtéri színpad viseli a nevét?

(2003 nyarán Tamás előtt itt léptem fel, a Toldi - előhanggal, majd felkonferálva Őt, feltehettem a kérdést: „s arra a képre emlékszel drága” Tamás? ...)

Van már róla elnevezett terem Tordason?

PESTEN, A BÁRKA SZÍNHÁZBAN VAN!

(egyébként, Ma róla szólt minden híradás: Gyöngyössolymoson emlékmű-avatás. Ott van emlékműve. Ott van emlékműsor. Tordason nem kell, hiába jelentkeztem vele többször is. Ország-világ láthatta Tamás otthon van Gyöngyössolymoson, mindenütt csak Tordason nem?)

2011. január 23.-án este nézem az ml-en: Cseh Tamás Bereményi Géza segítségével „lejátszotta” kollégáit.

(A rendezés, a hangszerelés, az előadás óriási volt!)

Mit írhatnék végezetül? Amit Tamás írt nekem: „tordasias szeretettel”. Akkor is figyelmeztetett:

„Vigyázz magadra, nézz a lábad elé!” Nézzek magam elé, mert pofára esni is igazán csak otthon lehet. OTTHON, Ő CSAK A VÁLASZTÁSI ÉVBEN FONTOS kérdem tisztelettel:

„egy tordasi fiú”

Sztrányay Miklós

(Cseh Tamás -

KÉT ÉV MÚLVA - 70 !)

A TORDASI SZENT FLÓRIÁN ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ EGYESÜLET FELHÍVÁSA

Tordasi időseknek, mozgásukban korlátozottaknak segítünk, a ház körüli terület és a járda hó-és csúszásmentesítésében!

Telefonszámaink:

06-70-334-97-02

06-20- 319-83-23

Az Önkéntes Tűzoltók díjmentes segítségére minden tordasi rászoruló számíthat. Hívjanak minket bizalommal!

Tordasi életmentők

A legnagyobb érték az emberi élet!

A tordasi defibrillátoros csapat a nap 24 órájában, felkészülten várja a segélyhívásait!

- 06-30-249-99-99 -

Kiadja:	Tordas Értékmegőrző-fejlesztő és Kulturális Közhasznú Egyesület
Felelős kiadó:	Cifka János
Szerkeszti:	a szerkesztőbizottság
Honlap:	www.tordas-ert.hu
Megjelenik:	600 példányban
	Ingyenes!